

Katolička Crkva i stradanja našeg naroda u Biskupiji đakovačkoj i srijemskoj tijekom obrambenog Domovinskog rata (od 1991. do mirne reintegracije)

Nakon završenih prvih parlamentarnih izbora u Hrvatskoj, kada se nakon tisućljetne težnje hrvatskog naroda ostvario san o slobodi i samostalnosti, koju Hrvati nisu imali u komunističkoj Jugoslaviji, sjene rata nadvile su se nad našu domovinu sa svih strana.

Sjene rata nadvile su se nad našu Biskupiju

Događaji su se izmjenjivali iz dana u dan, munjevitom brzinom. Takozvana Jugoslavenska narodna armija počela je svakodnevno manifestirati svoju oružanu silu, posebno u onim našim gradovima gdje je imala svoje vojarne. Paravojne četničke formacije iz Srbije prešle su Dunav i smjestile se po selima istočne Slavonije s većinskim srpskim stanovništvom, i to upravo na teritoriju naše Biskupije – i time teško povrijedile hrvatske granice. A onda je došlo do »balvan revolucije«, zveckanja oružjem, blokade naših prometnica od strane naoružanih Srba. Unatoč nastojanjima hrvatske policije da uspostavi red i mir, padaju prve žrtve – plitvički krvavi Uskrs. Nedugo iza toga dolazi do tragedije u *Borovu*, gdje je na mučki način ubijeno 12 hrvatskih redarstvenika, pripadnika specijalne policije iz Vinkovaca, svi Hrvati i katolici. To je bio stvarni početak velikosrpske i crnogorske agresije na Hrvatsku od strane JNA i njezinih vjernih slugu – paravojnih četničkih formacija iz Srbije i Crne Gore.

Na svetoj misi zadušnici u Vinkovcima 2. svibnja, koju je predvodio naš biskup Ćiril Kos zajedno sa svim svećenicima Vinkovačkog dekanata, okupilo se 15 tisuća vjernika. Nakon svete mise biskup je Ćiril, po dolasku u dvori-

šte župnog ureda, rekao domaćem župniku Tadiji Pranjiću: »Ovo je početak rata.« Tako je i bilo. Uskoro počinju napadi na gradove u našoj biskupiji. U ljeto 1991. godine bilježe se prvi teški artiljerijski napadi na Vukovar, Vinkovce i Osijek. U devetom mjesecu, prije izlaska zloglasne JNA iz Vinkovaca 24. rujna 1991. godine, zrakoplovi JNA i artiljerija iz vojarne razaraju Vinkovce: u potpunosti je spaljen župni ured Vinkovci 1, pogođena župna crkva, bolnica, muzej, škole, dječji vrtići, kapitalni objekti, pošta, željeznički kolodvor... Gore nam sela u cijeloj istočnoj Slavoniji. Počinje grčevita borba za Vukovar. Tisuće prognanika iz naših pitomih slavonskih sela, moraju napustiti svoje katoličke župe i stoljetna ognjišta; s djecom u naručju, u suzama, samo sa zavežljajem u ruci, bježe na područja pošteđena ratnog razaranja. Neprijatelj sve pali, pljačka i ubija... Iza njih ostaju stotine ubijenih civila; preživjele odvede u svoje zloglasne logore.

Otpočeo je stravičan rat. Hrvatska policija pomaže u stvaranju Hrvatske vojske - Zbora narodne garde - koja se energično, iako slabo naoružana, suprotstavlja neprijatelju i brani svaki korak rodne grude. Na stotine ih je palo braneci Domovinu od najokrutnijeg agresora koji se ikada pojavio na ovim prostorima. Ruši se sve što je katoličko i hrvatsko. Zatvaraju se državne granice između Republike Hrvatske i tadašnje Jugoslavije koja je izvršila agresiju na Hrvatsku. Prekidaju se telefonske veze sa srijemskim dijelom naše Biskupije, a istočna Slavonija postaje najkrvavijim bojištem u povijesti ovih prostora.

Crkva je bila najsvjetlija točka našem narodu

Katolička Crkva, predvođena svojim biskupima i svećenicima, na svakom koraku pomaže našem narodu razasutom po cijeloj Domovini, ali i mnogim zemljama Zapadne Europe. Biskupi šalju apele na adrese brojnih moćnika ovoga svijeta, ukazujući na tragediju hrvatskog naroda. No, Europa šuti, pa župnici nastavljaju dijeliti stotine krunica hrvatskim braniteljima, obilazeći položaje i rovove Hrvatske vojske, moleći zajedno s njima. Naš, danas pokojni, biskup Ćiril, zajedno s tada pomoćnim biskupom Marinom, svim je silama nastojao ublažiti patnju i stradanje našega naroda.

Katolička Crkva bila je i ostala najveća snaga našeg naroda, što se i potvrdilo u ovim tražičnim zbivanjima. Biskup Marin, sada naš nadbiskup, obilazio je prognanike u Hrvatskoj i u drugim zemljama, s kojima su otišli i naši svećenici kako bi podijelili s njima tugu i patnju progonstva. S pravom možemo reći da je tada Katolička Crkva sa svojim biskupima i svećenicima

bila najsvjetlija točka hrvatskom narodu i, posebno, našim braniteljima. Nismo se ogriješili o čovjeka u ovom strašnom ratu, samo smo zdušno branili i molili za našu Domovinu. I tu nam istinu nitko ne može uzeti.

Nakon priznanja Hrvatske i situacija kreće drugim tijekom. Još ne znamo za žrtve Vukovara i svih naših prostora - koliko ih je ubijeno, odvedeno u logor, nestalo... i još ih uvijek tražimo. Svi sakralni objekti na okupiranom području razoreni su i spaljeni. Nezamisliva tragedija Vukovara: ranjenici odvedeni iz vukovarske bolnice i mučki ubijeni na »Ovčari«. U Vinkovcima zapaljena »velika« crkva, srušen toranj... Napokon, zakonitim operacijama hrvatskih oružanih snaga - »Bljesak« i »Oluja« - najveći dio naše okupirane Domovine biva oslobođen od okrutnog agresora.

To treba ostati zapisano

Dana 6. veljače 1997. godine, odredbom Svetog Oca Ivana Pavla II., prihvaćena je molba za umirovljenje mons. Ćirila Kosa i Biskupiju preuzima mons. Marin Srakić, biskup koadjutor. Prima je u jednom tako tragičnom povijesnom trenutku, prije početka mirne reintegracije i dolaska Njegove Ekscelencije generala *Jacquesa Kleina*, prijelaznog upravitelja za istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srijem, te međunarodnih snaga na područje našeg okupiranog dijela Biskupije i Domovine. U posjed prima polurazorenu Biskupiju, s mnoštvom srušenih crkvi, uništenih i opljačkanih župnih ureda, spaljenih domova, u trenutku kad tek otpočinje povratak našeg naroda na uništena ognjišta. Tisuće mrtvih, grobovi na svakom koraku... Biskup Marin, uz pratnju međunarodnih snaga, obilazi svoje župe na privremeno okupiranom području.

Kako se mogao osjećati katolički biskup gledajući zgarišta crkava, spaljenih hrvatskih katoličkih sela, to zna samo onaj tko je to vidio i doživio. Kad se započelo s obnovom ovog dijela naše Biskupije, naši su marljivi svećenici, koji su proživjeli tragediju rata sa svojim narodom, prisno surađivali sa svojim biskupom. Biskup Marin nastojao je pomoći gdje god je mogao, ne samo u materijalnom smislu, nego i duhovnom, tjednima predvođeci sahrane stotina poginulih branitelja i civila u istočnom dijelu naše Biskupije.

I to treba ostati zapisano, jer je povijesna činjenica da je Katolička Crkva sa svojim biskupima i svećenicima bila i ostala svjetlo u tim, sada već dalekim, zbivanjima.

Neka dobri Bog i Majka Božja, koja je bila i ostala u tami rata Zaštitnica i Zagovornica hrvatskih branitelja, ostanu i bdiju nad našim narodom, a onima koji su dali svoje živote za našu Domovinu, hrvatskim vojnicima i redarstvenicima, posvećujemo ovu pjesmu:

Samo Bog zna kako su sazrijevali sa žitom moleći:

Kruh naš svagdanji.....

Samo Bog zna jesu li tada Dunavom tekle ili stale vode

Samo Bog zna kako su voljeli zemlju i riječ mira, ljubavi i slobode

*Samo Bog zna jesu li posljednjeg dana života nad slavonskom ravni
vidjeli nebeske duge*

Samo Bog zna koliko je hrvatska zemlja

za sinovima svojim

upila suza, boli i tuge

Samo Bog zna. (M. Sigetić)

U Vinkovcima, o blagdanu bl. kardinala Alojzija Stepinca 2013.

mons. Tadija Pranjić